

Ilyos — Uchinchi raqam

Ma'lum bo'lsinki

Jeff Pippenger

2023-09-29

Kechki qurbonlik keltiriladigan paytda Ilyos payg'ambar yaqin kelib, shunday dedi: "Ey Ibrohimning, Ishoqning va Isroilning Egasi bo'lgan Xudo, bugun ma'lum bo'lsinki, Sen Isroilda Xudosan, men esa Sening qulingman, va bu ishlarning barchasini Sening kalomingga binoan qilganman." 1 Shohlar 18:36.

Biz Ilyosning timsol sifatidagi xususiyatlarini aniqlab kelmoqdamiz. Ana shu xususiyatlardan biri shuki, Ilyos, Yahyo Cho'mdiruvchi va Uilyam Millerning xizmati hamda xabari hukm vositalari bo'lgan. Ularning xabari Egamiz tomonidan o'zlariga tegishli tarixlarni sinash uchun qo'llanilgan. Iso aytdiki, agar U kelmaganida edi, u holda bahslashuvchan yahudiylarning gunohi bo'lmas edi.

Agar Men kelib, ularga gapirmagan bo'lganimda, ularda gunoh bo'lmas edi; ammo endi ular o'z gunohlari uchun hech qanday uzrga ega emaslar. Yuhanno 15:22.

Hizqiyol o'z davridagi mayda-chuyda e'tirozlar bilan ovora bo'lgan yahudiylarga nisbatan ham ayni o'sha tamoyilni ko'rsatadi.

Chunki ular uyatsiz bolalar va qattiqqalbdirdirlar. Men seni ularning oldiga yuboraman; sen esa ularga deysan: Egamiz Rabbiy shunday demoqda. Ular esa, xoh eshitsalar, xoh quloq solmasalar ham, (chunki ular isyonkor xonadondir,) baribir o'z oralarida payg'ambar bo'lganini bilib qo'yadilar. Hizqiyol 2:4, 5.

Ilyosning ramziyligi uning hukm ijrochisi sifatidagi vazifasini ham o'z ichiga oladi.

"Uchinchi farishtaning xabarini e'lon qilish bilan mashg'ul bo'lganlar, Muqaddas Yozuvlarni Ota Miller qabul qilgan ayni shu reja asosida tadqiq etmoqdalar. "Views of the Prophecies and Prophetic Chronology" nomli kichik kitobda Ota Miller Muqaddas Kitobni o'rganish va talqin etish uchun quyidagi sodda, ammo aqlga muvofiq va muhim qoidalarini bayon qiladi:

"1. Har bir so'z Muqaddas Kitobda taqdim etilgan mavzuga nisbatan o'ziga xos munosib ahamiyatga ega bo'lishi kerak; 2. Butun Muqaddas Yozuv zarurdir va uni tirishqoq tatbiq hamda tadqiq orqali tushunish mumkin; 3. Muqaddas Yozuvda vahiy qilingan hech narsa imonda so'ragan, ikkilanmaydiganlardan yashirilmaydi ham, yashirilishi ham mumkin emas; 4. Ta'limotni tushunish uchun, bilishni istagan mavzu bo'yicha barcha oyatlarni bir joyga to'plang, so'ng har bir so'zga o'zining munosib ta'sirini berishga yo'l qo'ying; va agar siz o'z nazariyangizni hech bir zidliksiz shakllantira olsangiz, xatoda bo'lishingiz mumkin emas; 5. Muqaddas Yozuv o'zining sharhlovchisi bo'lishi kerak, chunki u o'zi uchun o'zi mezondir. Agar men menga sharhlab berishi uchun bir muallimga tayanadigan bo'lsam, va u uning ma'nosini taxmin qilsa, yoki mazhabiy e'tiqodi sababli uni shunday bo'lishini istasa, yoxud dono deb hisoblanishni xohlasa, unda uning taxmini, istagi, e'tiqodi yoki donoligi mening mezonim bo'ladi, Muqaddas Kitob esa emas."

“Yuqorida keltirilganlar ushbu qoidalarining bir qismidir; va Muqaddas Kitobni o‘rganishimizda bayon etilgan tamoyillarga barchamiz quloq tutishimiz maqsadga muvofiq bo‘ladi.

“Haqiqiy imon Muqaddas Yozuvlarga asoslangandir; ammo Shayton Muqaddas Yozuvlarni buzib talqin qilish va xatoni kiritish uchun shunchalik ko‘p hiyla-usullardan foydalanadiki, agar kimdir ular aslida nimani o‘rgatayotganini bilmoqchi bo‘lsa, nihoyatda katta ehtiyotkorlik zarur bo‘ladi. Bu zamonning buyuk aldanishlaridan biri — tuyg‘uga haddan tashqari berilish va Xudoning kalomining ravshan bayonotlarini, o‘sha kalom tuyg‘u bilan mos kelmagani uchun, e‘tiborsiz qoldirgan holda o‘zini samimiy deb da‘vo qilishdir. Ko‘plarning imoni uchun hissiyotdan boshqa poydevori yo‘q. Ularning dini hayajondan iborat; o‘sha hayajon so‘ngach, ularning imoni ham yo‘qoladi. Tuyg‘u somon bo‘lishi mumkin, ammo Xudoning kalomi bug‘doydir. Va payg‘ambar: ‘Somonning bug‘doyga nima aloqasi bor?’ — deydi.”

“Hech kim o‘zida bo‘lmagan va ega bo‘lishi ham mumkin bo‘lmagan nur hamda bilimga quloq solmagani uchun mahkum qilinmaydi. Ammo ko‘plar Masihning elchilari ularga taqdim etayotgan haqiqatga itoat etishni rad etadilar, chunki ular dunyoning mezoniga moslashishni istaydilar; va ularning ongiga yetib kelgan haqiqat, qalbda porlagan nur, Qiyomatda ularni mahkum etadi. Bu oxirgi kunlarda biz barcha asrlar davomida porlab kelgan jamlangan nurga egamiz, va shunga muvofiq ravishda mas‘ul tutilamiz. Muqaddaslik yo‘li dunyo bilan bir sathda emas; u ko‘tarilgan yo‘ldir. Agar biz shu yo‘lda yursak, agar biz Egamizning amrlari yo‘lida yugursak, ‘solihlarning yo‘li esa porlayotgan nur kabidir, u to to‘la kunga qadar tobora yorishib boradi’, degan so‘zlarning to‘g‘riligini topamiz.” Review and Herald, November 25, 1884.

Biz “hech qachon ega bo‘lmagan” va “qo‘lga kirita olmagan” “yorug‘lik va bilimga quloq solmaganimiz uchun mahkum qilinmaymiz.” Bu bayonotdagi muhim jihat “qo‘lga kirita olmagan” degan ifodadir. Ilyos, Yahyo va Miller o‘zlariga tegishli avlodlar uchun qo‘lga kiritish mumkin bo‘lgan yorug‘likni ifodalaydi. Ularning xabarining mavjudligi Amerika Qo‘shma Shtatlarida huquqiy jihatdan “asosli ravishda inkor etish imkoniyati” deb ataladigan niqobni olib tashladi. Ilyos xabari namoyon bo‘ladigan har qanday avlodda u har qanday “asosli ravishda inkor etish imkoniyati”ni yo‘q qiladi va shu tariqa butun avlodni o‘sha paytda taqdim etilgan yorug‘lik uchun javobgar qiladi.

“Bir vaqtlar akam, ishontirib qo‘yilishidan qo‘rqib, biz tutib kelayotgan ta‘limot haqida hech narsa eshitmasligini aytgan edi. U yig‘ilishlarga kelmas, va‘z-nasihatlarini tinglamas edi; ammo keyinchalik u, ularni eshitganida qanday aybdor bo‘lgan bo‘lsa, xuddi shunday aybdor ekanini ko‘rganini bayon qildi. Xudo unga haqiqatni bilish imkonini bergan edi, va U uni shu imkoniyat uchun javobgar tutadi. Oramizda hozir muhokama qilinayotgan ta‘limotlarga nisbatan oldindan salbiy fikrda bo‘lganlar ko‘p. Ular eshitish uchun kelmaydilar, xotirjamlik bilan tekshirib ko‘rmaydilar, balki o‘z e‘tirozlarini qorong‘ilikda ilgari suradilar. Ular o‘z mavqelaridan mutlaqo mamnundirlar. ‘Sen: Men boyman, boyib ketganman va hech narsaga muhtoj emasman, deysan; holbuki, o‘zingning naqadar baxtsiz, ayanchli, kambag‘al, ko‘r va yalang‘och ekaningni bilmaysan. Boy bo‘lishing uchun Mendan olovda toblangan oltin sotib olishingni; kiyinishing va yalang‘ochligingning uyati ko‘rinib qolmasligi uchun oq kiyim sotib

olishingni; hamda ko‘rishing uchun ko‘zlaringga surtadigan surma sotib olishingni senga maslahat beraman. Men sevganlarimning hammasini fosh qilaman va tarbiyalayman. Shuning uchun g‘ayratli bo‘l va tavba qil’ (Vahiy 3:17–19).

“Bu Muqaddas Yozuv xabarning sasini eshitib yashaydigan, ammo uni tinglash uchun kelmaydiganlarga taalluqlidir. Qaerdan bilasizki, Rabbiy O‘z haqiqatining yangi dalillarini berayotgan, uni yangi bir manzarada joylashtirayotgan emas, toki Rabbiyga yo‘l hozirlangan bo‘lsin? Xudoning xalqi saflari orasiga yangi nur singdirilishi uchun qanday rejalar tuzdingiz? Xudo O‘z farzandlariga nur yubormaganiga sizda qanday dalil bor? Har qanday o‘ziga kifoyalanish, manmanlik va fikr kibrini chetga surish kerak. Biz Isoning oyoqlari oldiga kelib, yuragi muloyim va kamtar bo‘lgan Undan ta‘lim olishimiz kerak. Iso O‘z shogirdlariga ravvinlar o‘z shogirdlarini o‘rgatgandek ta‘lim bermadi. Yahudiylarning ko‘plari Masih najot sirlarini ochib berayotganida kelib tingladilar, ammo ular o‘rganish uchun kelmadilar; ular tanqid qilish uchun, Undan qandaydir nomuvofiqlik topib olish uchun keldilar, toki odamlar ongida Unga nisbatan xurofot uyg‘otishga biror narsa topsinlar. Ular o‘z bilimlaridan mamnun edilar, ammo Xudoning farzandlari Haqiqiy Cho‘ponning ovozi bilishlari kerak. Bu Xudo oldida ro‘za tutib, ibodat qilish nihoyatda munosib bo‘ladigan vaqt emasmi? Biz ixtilof xavfi ostidamiz, bahsli masalada taraf olish xavfi ostidamiz; shunday ekan, haqiqat nima ekanini bilishimiz uchun, qalbni xor etgan holda, jiddiylik bilan Xudoni izlashimiz kerak emasmi?” Selected Messages, 1-kitob, 413.

Ilyos xabarini ifodalovchilar ahdning Xabarchisi ma‘badni poklashi uchun yo‘lni tayyorlaydigan poklanish jarayonida hukm vositalaridir. Ma‘badni poklash ishini amalga oshirishda hozirgi haqiqatning nuri ochib beriladi. Agar u ochib berilmaganida, Masih poklashni izlagan va izlayotganlar o‘z-o‘zini aldashdan iborat Laodikiya libosini saqlab qolgan bo‘lur edilar. Ilyos hukm vositasi sifatida haqiqatni taqdim etadigan xizmatni ramziy bildiradi. Shuning uchun bizga Yahyo payg‘ambarning xabarini rad etganlar Iso ta‘limotidan foyda ko‘ra olmaganlari bildirilgan.

“Menga Masihning birinchi kelishi haqidagi e‘lon yana eslatib ko‘rsatildi. Yuhanno Ilyosning ruhi va qudratida Iso uchun yo‘lni tayyorlashga yuborilgan edi. Yuhanning guvohligini rad etganlar Isoning ta‘limotlaridan foyda ko‘rmadilar.” Early Writings, 258.

Xudoning xalqining poklanishini timsollovchi bashoratli tarixlarda hozirgi haqiqat xabari muhridan ochiladi; bu xabar avlodni zulmatni yoki nurni tanlash uchun javobgar qiladi.

Ammo sen, ey Doniyor, so‘zlarni yashir va kitobni oxirzamon vaqtigacha muhrlab qo‘y: ko‘plar u yoqdan bu yoqqa yugurib yuradilar, va bilim ko‘payadi.... Va u dedi: Yo‘ling bilan ket, Doniyor; chunki bu so‘zlar oxirzamon vaqtigacha yopiq va muhrlangan. Ko‘plar poklanadilar, oppoq qilinadilar va sinaladilar; ammo fosiqlar fosiqlik qiladilar: va fosiqlardan hech biri tushunmaydi; ammo donolar tushunadilar. Doniyor 12:4, 9, 10.

O‘z avlodlari uchun Ilyos xabarini ifoda etadiganlar Masih tomonidan Uning elchilari sifatida tan olinadilar, toki U ularni hukm vositalari sifatida ishlatin. Ilyos: “Bugun ma‘lum bo‘lsinki, Sen Isroilda Xudosan, men esa Sening qulingman, va bu ishlarning barchasini Sening kalomingga binoan qilganman”, — deganida, aynan shuni bayon etayotgan edi.

Bu haqiqat Iso tomonidan Yahyo Cho‘mdiruvchi haqida ham bayon etilgan.

Ular ketayotganlarida, Iso xaloyiqqa Yahyo haqida so‘zlay boshladi: Sizlar sahroga nimani ko‘rgani chiqqan edingizlar? Shamol tebratayotgan qamishnimi? Ammo sizlar nimani ko‘rgani chiqqan edingizlar? Yumshoq kiyimlarga o‘ralgan odamnimi? Mana, yumshoq kiyim kiyadiganlar shohlar saroylaridadir. Ammo sizlar nimani ko‘rgani chiqqan edingizlar? Payg‘ambarnimi? Ha, sizlarga aytaman, payg‘ambardan ham ulug‘roq zotni. Chunki yozilganki: Mana, Men Sening yuzing oldidan O‘z elchimni yuboraman, u Sendan oldin yo‘lingni tayyorlaydi. Matto 11:7–10.

Yuhanno payg‘ambardan ham ortiq edi; u hukmning bir vositasi edi, va uning xizmati o‘z avlodiga tanitildi, chunki ular uni ko‘rish uchun sahroga chiqqan edilar; xuddi butun Isroil Axabning amri bilan Karmelga kelganidek. William Miller 1798-yilda muhrdan yechilgan bilimning ortishini tushundi. U bilim ortib borar ekan, Xudoning Kalomida u yoqdan bu yoqqa yuguradiganlarni ifoda etdi. Uning xabari bashoratli vaqtga asoslangan edi, va 1840-yilda uning xabari hamda xizmati o‘z avlodi oldiga shunday tarzda qo‘yildiki, butun protestant olami uning metodologiyasi ish beradimi-yo‘qmi, deb kuzatdi. Bu tasdiqlangach, uning xabari butun dunyo bo‘ylab yoyildi.

“1840-yilda bashoratning yana bir diqqatga sazovor amalga oshishi keng qiziqish uyg‘otdi. Bundan ikki yil avval, ikkinchi kelishni va‘z qilayotgan yetakchi xizmatchilardan biri bo‘lgan Josiah Litch Vahiy 9-bobning bir sharhini nashr etib, Usmonli imperiyasining qulashini oldindan aytgan edi. Uning hisob-kitoblariga ko‘ra, bu qudrat ... 1840-yil 11-avgustda ag‘darilishi kerak edi, o‘sha paytda Konstantinopoldagi Usmonli hokimiyatining sinishi kutilishi mumkin. Va men ishonamanki, aynan shunday bo‘lib chiqadi.”

“Belgilangan ayni vaqtda Turkiya o‘z elchilari orqali Yevropaning ittifoqchi davlatlari himoyasini qabul qildi va shu tariqa o‘zini xristian xalqlarining nazorati ostiga qo‘ydi. Bu hodisa bashoratni aynan bajo keltirdi. Bu ma‘lum bo‘lgach, ko‘plab kishilar Miller va uning hamfikrlari qabul qilgan bashoratlarni talqin qilish tamoyillarining to‘g‘riligiga ishonch hosil qildilar va advent harakatiga ajoyib bir turtki berildi. Ilmli va martabali kishilar Millerga qo‘shilib, uning qarashlarini ham va‘z qilishda, ham nashr etishda ishtirok etdilar, va 1840 yildan 1844 yilgacha bu ish tez sur‘atlar bilan kengaydi.” The Great Controversy, 334, 335.

“1840 yildan 1844 yilgacha” Vahiy kitobining o‘ninchi bobidagi “yetti momaqaldiroq” tarixini ifodalaydi. O‘sha tarixda Malakiyning uchinchi bobida hamda Masihning ma‘badni ikki bor poklaganida ifodalangan poklanish jarayoni boshlangan edi. Poklanish jarayoni Millarning bir kun — bir yil tamoyilini tushunishiga asoslangan, izchil davom etuvchi sinov jarayoni edi. Ilyos xabarini ifodalovchilar ahdning Xabarchisi O‘z ma‘badiga to‘satdan kelishi uchun yo‘l tayyorlaydilar va ular ahdning Xabarchisi tomonidan nurdan ko‘ra zulmatni tanlaganlarni haydab chiqarish uchun qo‘llaniladigan hukm qurolining timsolidir.

Men sizlarni tavbaga olib kelish uchun suv bilan cho‘mdiraman; ammo mendan keyin Keladigan mendan qudratlidir, men Uning oyoq kiyimlarini ko‘tarishga ham loyiq emasman; U sizlarni Muqaddas Ruh va olov bilan cho‘mdiradi. Uning sovuradigan kuragi O‘z qo‘lidadir, va U O‘z xirmonini batamom tozalab, bug‘doyini omboriga yig‘adi; ammo somonni so‘nmas olov bilan kuydiradi. Matto 3:11, 12.

Yuhanno 6:66 da ifodalangan Masihning kunlarida, U boshqa har qanday davrdagidan ko‘ra ko‘proq shogirdlarini yo‘qotdi. Yuhannoning ushbu parchasi sharhlangan “Asrlar orzusi”da, shogirdlarning ketib qolishiga aynan bashoratni tatbiq etish uslubiyati sabab bo‘lgan edi. Ular zohiriyning ruhiyni ifoda etishini anglay olmadilar, havoriy Pavlusga ko‘ra esa zohiriy narsa ruhiy narsadan oldin keladi.

Shunday qilib yozilganki: Birinchi odam — Odam — tirik jon bo‘ldi; oxirgi Odam esa hayot baxsh etuvchi Ruh bo‘ldi. Biroq avval ruhiy bo‘lgani emas, balki tabiiy bo‘lgani keladi; undan keyin esa ruhiy bo‘lgani. 1 Korinfliklarga 15:45, 46.

Yahudiylar xohlamaganlari va shu bois qodir bo‘lmaganlari uchun, Masih O‘zini yemoq lozim bo‘lgan osmon noni ekanini bildirganida, Uni tushunishdan bosh tortdilar. Urf-odatlar va an‘analar Masihning O‘zi qo‘llagan uslubiyatdan ustun keldi. Bu tarix haqida Sister White shunday yozgan:

“Ularning imonsizligi omma oldida fosh etilgani sababli, bu shogirdlar Isodan yanada ko‘proq begonalashdilar. Ular nihoyatda norozi bo‘ldilar va Najotkorga ozor yetkazishni hamda farziylarning g‘arazini qondirishni istab, Unga orqa o‘girib, mensimaslik bilan Uni tark etdilar. Ular o‘z tanlovlarini qilgan edilar: ruhsiz shaklni, mag‘zsiz po‘stloqni tanlagan edilar. Ularning qarori keyinchalik hech qachon o‘zgarmadi; chunki ular endi Iso bilan birga yurmadilar.

“‘Uning qo‘lida o‘z xirmonini sovuradigan sovurqisi bor; va U O‘z xirmonini butkul tozalab, bug‘doyini omborga yig‘adi.’ Matto 3:12. Bu poklanish davrlaridan biri edi. Haqiqat so‘zlari orqali somon bug‘doydan ajratilayotgan edi. Tanbehni qabul qilish uchun haddan tashqari behuda va o‘zini oqlovchi bo‘lganlari, kamtarlik hayotini qabul qilish uchun esa dunyoni haddan tashqari sevganlari sababli, ko‘plar Isodan yuz o‘girdilar. Hozir ham ko‘plar xuddi shunday qilmoqdalar. Bugun jonlar Kafarnahumdagi sinagogada bo‘lgan o‘sha shogirdlar singari sinovdan o‘tkazilmoqda. Haqiqat qalbga yetkazilganda, ular o‘z hayotlari Xudoning irodasiga muvofiq emasligini ko‘radilar. Ular o‘zlarida to‘liq bir o‘zgarish zarurligini ko‘radilar; ammo ular o‘zidan kechishni talab etadigan bu ishni zimmasiga olishga tayyor emaslar. Shu bois gunohlari fosh etilganda g‘azablanadilar. Ular, xuddi o‘sha shogirdlar Isodan ketganlaridek, xafa bo‘lib ketadilar va: ‘Bu qattiq so‘zdir; buni kim eshita oladi?’ — deb noliydilar.” The Desire of Ages, 392.

Levi o‘g‘illarini olov bilan poklaydigan — Malakining ahd xabarchisidir. U o‘z xirmonini batamom tozalab, bug‘doyni somondan ajratadi. U bu ishni sovurqi bilan amalga oshiradi. Ajratishni bajaradigan narsa sovurqidir, va sovurqi — U Levi o‘g‘illarini poklaydigan har bir tegishli tarix uchun hozirgi haqiqat xabaridir. Sovurqi — hukm asbobini ifoda etuvchi Ilyos xabari va xabarchilaridir.

Mana, Men O‘z xabarchimni yuboraman, va u Mening oldimda yo‘lni hozirlaydi; va sizlar izlayotgan Rabbiiy to‘satdan O‘z ma‘badiga keladi, ya‘ni sizlar zavqlanadigan ahdning Xabarchisi; mana, U keladi, deydi Sarvari Olam. Lekin Uning keladigan kuniga kim bardosh bera oladi? Va U zohir bo‘lganda kim tik tura oladi? Chunki U erituvchining oloviga o‘xshaydi, va kir yuvuvchilarning ishqoriga o‘xshaydi. Va U kumushni eritib tozalovchi kabi o‘tiradi; U Levining o‘g‘illarini poklaydi va ularni oltin hamda kumush kabi tozalaydi, toki

ular Egamizga solihlikda nazr keltirsinlar. Shunda Yahudo va Quddusning nazri Egamizga qadimgi kunlardagidek va avvalgi yillardagidek maqbul bo'ladi. Malaki 3:1–4.

Yahyo Cho'mdiruvchidan keyin keladigan Zot O'z xirmonini kurak bilan tozalovchi va zargarning oloviga o'xshagan Zotdir. Poklash jarayoni ahdning xabarchisi tomonidan amalga oshiriladi, va shu bois bu, Rabbiyning yangi tanlangan ahd xalqi bilan ahd tuzishga kirishayotgan bir tarixni ko'rsatadi. Qadimgi Isroil Misr qulligidan xalos qilinganda, o'sha muqaddas tarixning mavzularidan biri "to'ng'ich" masalasi edi. Bu xoh Misrning to'ng'ichlarining o'limi bo'lsin, xoh Xudoning Isroilni O'zining to'ng'ichi deb atashi bo'lsin.

Fir'avnga shunday degin: Egamiz shunday deydi: Isroil — Mening o'g'lim, to'ng'ichimdir. Men senga aytaman: O'g'limni qo'yib yubor, toki U Menga xizmat qilsin. Agar uni qo'yib yuborishdan bosh tortsang, mana, Men sening o'g'lingni, ya'ni to'ng'ichingni o'ldiraman. Chiqish 4:22, 23.

Xudo Misrdan qutqarish chog'ida Isroil bilan ahd tuzganida, ilohiy reja shundan iborat ediki, har bir qabilaning har bir to'ng'ich o'g'li ruhoniylilik xizmatiga bag'ishlanardi. Ammo oltin buzoq isyonida, isyon qarshisida Musoning tomonida faqat Levi qabilasi turdi. Ularning sadoqati uchun Xudo har bir qabiladan har bir to'ng'ich ruhoniylilikka bag'ishlanishi haqidagi O'z rejasini bekor qildi, boshqa qabilarni chetlab o'tib, ruhoniylilikning mutlaq huquqini Levi qabilasiga berdi. Ahdning xabarchisi Levi o'g'illarini poklaganida, bu avvalgi ahd xalqining bir chetga surilib, yangi ahd xalqining ajratib olinayotgan tarixini ifodalaydi. Bu holat Yahyo Cho'mdiruvchi bilan, Milleriylar bilan yuz bergan va bir yuz qirq to'rt ming bilan ham yuz beradi. 1840 yildan 1844 yilgacha Uilyam Millerga berilgan bashoratli xabarning sinovchi masalasi orqali bir poklanish jarayoni boshlangan edi. Bu jarayon 1844 yil 22 oktyabrda Rabbiyning O'z ma'badiga to'satdan kelishiga olib keldi, ammo poklanish jarayoni 1863 yilgacha yakunlanmadi.

"Daniel 8:14 dagi: 'Ikki ming uch yuz kecha-kunduzgacha; shundan so'ng muqaddas maskan poklanadi', degan bashorat ham, birinchi farishtaning: 'Xudodan qo'rqinglar va Unga ulug'vorlik beringlar; chunki Uning hukm soati keldi', degan xabari ham Masihning eng muqaddas joydagi xizmatiga, tergov hukmiga ishora qilgan edi, Uning O'z xalqini qutqarish va fosiqlarni halok etish uchun kelishiga emas. Xato bashoratli davrlarni hisoblashda emas, balki 2300 kunning oxirida yuz berishi lozim bo'lgan voqeani tushunishda bo'lgan edi. Ana shu xato tufayli imonlilar umidsizlikka tushdilar, biroq bashorat oldindan aytgan hamma narsa va ular Muqaddas Bitikka ko'ra kutishga haqli bo'lgan hamma narsa bajo keltirilgan edi. Ular o'z umidlarning puchga chiqqanidan nola qilayotgan ayni paytda, xabarda oldindan aytilgan va Rabbiy O'z bandalariga mukofot berish uchun zohir bo'lishidan oldin bajo keltirilishi lozim bo'lgan voqea sodir bo'lgan edi."

"Masih ular kutganlaridek yerga emas, balki timsolda oldindan ko'rsatilganidek, osmondagi Xudoning ma'badining Eng Muqaddas joyiga kelgan edi. Doniyor payg'ambar Uni shu vaqtda Qadimiy kunlar Egasi huzuriga kelayotgan holda tasvirlaydi: 'Men tungi vahiylarda ko'rdim, va mana, inson O'g'liga o'xshash Zot osmon bulutlari bilan kelar edi va keldi' — yerga emas, balki — 'Qadimiy kunlar Egasiga; va Uni Uning huzuriga yaqinlashtirdilar.' Doniyor 7:13."

“Bu kelish Malaki payg‘ambar tomonidan ham bashorat qilingan: ‘Sizlar izlayotgan Rabbiy O‘z ma‘badiga to‘satdan keladi, ya‘ni sizlar zavqlanadigan ahd Xabarchisi; mana, U keladi, deydi lashkarlar Egasi bo‘lgan Rabbiy.’ Malaki 3:1. Rabbiyning O‘z ma‘badiga kelishi Uning xalqi uchun to‘satdan, kutilmaganda bo‘ldi. Ular Uni o‘sha yerda kutmayotgan edilar. Ular Uni yerga kelib, “Xudoni tanimaydiganlardan va Xushxabarga itoat qilmaydiganlardan alangali olov ichida qasos olish” uchun keladi, deb kutgan edilar.” 2 Salonikaliklarga 1:8.

“Ammo xalq o‘z Rabbisini kutib olishga hali tayyor emas edi. Ular uchun hali ado etilishi lozim bo‘lgan bir tayyorgarlik ishi bor edi. Ularning fikrlarini osmondagi Xudoning ma‘badiga yo‘naltiradigan nur berilishi kerak edi; va ular imon orqali o‘sha yerda O‘zining xizmatini bajo keltirayotgan Oliy Ruhoniysiga ergashar ekanlar, ularga yangi burchlar ochib berilardi. Jamoatga yana bir ogohlantirish va ta‘lim xabari berilishi kerak edi.

“Payg‘ambar shunday deydi: ‘Uning keladigan kuni kim bardosh bera oladi? U zohir bo‘lganda kim tik tura oladi? Chunki U erituvchining oloviga va kir yuvuvchilarning ishqoriga o‘xshaydi. U kumushni eritib, poklovchi kabi o‘tiradi; Levi o‘g‘illarini poklaydi, ularni oltin va kumush kabi tozalaydi, toki ular Rabbiyga solihlikda nazr keltirsinlar.’ Malaki 3:2, 3. Yuqoridagi muqaddas maskanda Masihning shafoti to‘xtaganda, o‘sha paytda yer yuzida yashayotganlar muqaddas Xudoning huzurida vositachisiz turishlari lozim bo‘ladi. Ularning liboslari dog‘siz bo‘lishi, ularning fe‘l-atvori sepilish qoni orqali gunohdan poklangan bo‘lishi kerak. Xudoning inoyati va o‘zlarining tirishqoq sa‘y-harakatlari orqali ular yovuzlikka qarshi kurashda g‘olib bo‘lishlari kerak. Osmonda tergov hukmi davom etayotgan bir paytda, tavba qilgan imonlilarning gunohlari muqaddas maskandan olib tashlanayotgan chog‘da, yer yuzidagi Xudo xalqining orasida poklanish, gunohni chetlatish bo‘yicha alohida bir ish amalga oshirilishi lozim. Bu ish Vahiy 14 dagi xabarlarda yanada ravshanroq bayon etilgan.

“Bu ish ado etilgach, Masihning izdoshlari Uning zohir bo‘lishiga tayyor bo‘ladilar. ‘Shunda Yahudo va Quddusning nazri Egamizga qadimgi kunlardagidek va avvalgi yillardagidek maqbul bo‘lur.’ Malaki 3:4. Shunda Rabbimiz O‘z kelishida O‘ziga qabul qiladigan jamoat ‘ulug‘vor jamoat’ bo‘ladi, unda ‘na dog‘, na ajin, na shunga o‘xshash biror narsa’ bo‘lur. Efesliklarga 5:27. Shunda u ‘tong kabi porlab chiqur, oy kabi go‘zal, quyosh kabi musaffo, bayroqlari bilan saf tortgan lashkar kabi dahshatlidir.’ Qo‘shiqlar Qo‘shig‘i 6:10.”

“Rabbiyning O‘z ma‘badiga kelishidan tashqari, Malaki Uning ikkinchi bor kelishini ham, ya‘ni hukmni ijro etish uchun kelishini, quyidagi so‘zlar bilan bashorat qiladi: ‘Va hukm qilish uchun sizlarga yaqinlashaman; sehrargarlarga, zinokorlarga, yolg‘on qasam ichuvchilarga, yollanma ishchining haqini ushlab qoluvchilarga, bevaga va yetimga zulm qiluvchilarga, musofirni o‘z huquqidan mahrum qiluvchilarga va Mendan qo‘rqmaydiganlarga qarshi tezkor guvoh bo‘laman, — deydi lashkarlar Rabbiysi.’ Malaki 3:5. Yahudo ham xuddi shu manzaraga ishora qilib shunday deydi: ‘Mana, Rabbiy O‘zining o‘n minglab muqaddaslari bilan kelmoqda, hammaga hukm ijro etish va ular orasidagi barcha xudosizlarni o‘zlarining barcha xudosiz ishlari uchun fosh etish uchun.’ Yahudo 14, 15. Bu kelish bilan Rabbiyning O‘z ma‘badiga kelishi bir-biridan farqli va alohida hodisalardir.”

“Masihning muqaddasxonani poklash uchun bizning bosh ruhoniyimiz sifatida eng muqaddas joyga kelishi — Doniyor 8:14 da ko‘rsatilganidek; Inson O‘g‘lining Qadimiy Zot huzuriga

kelishi — Doniyor 7:13 da bayon etilganidek; va Rabbimizning O‘z ma‘badiga kelishi — Malakiy tomonidan oldindan aytilganidek — bularning barchasi ayni bir voqeaning tasvirlaridir; va bu, shuningdek, Masih Matto 25 dagi o‘n bokira haqidagi masalda tasvirlagan kuyovning nikohga kelishi bilan ham ifodalangan.” Buyuk kurash, 424–426.

So‘nggi paragrafda to‘rtta “kelish” tilga olinadi va ularning barchasi bir xil kelish bo‘lib, to‘rt xil tarzda ramziy ifodalangan. O‘sha “kelish”lardan biri o‘nta bokira haqidagi masaldir.

“Menga ko‘pincha o‘n bokira haqidagi masalga murojaat qilinadi; ulardan beshtasi dono, beshtasi esa nodon edi. Bu masal har bir jihatiga qadar bajarilgan va yana bajariladi, chunki u aynan shu zamonga alohida taalluqlidir hamda uchinchi farishtaning xabari kabi bajarilgan, va zamon oxirigacha hozirgi haqiqat bo‘lib qolaveradi.” Review and Herald, August 19, 1890.

Agar to‘rtta “kelish” “bir xil hodisaning tavsiflari” bo‘lsa, unda Adventizmning boshlanishida Millerchilar harakatida amalga oshgan o‘sha to‘rtta “kelish” Adventizmning oxirida Ilyos harakatida yana “so‘zma-so‘z” “amalga oshadi”.

William Miller va milleritchilar birinchi farishtaning xabarining vakillari edilar, va biz yaqinda iqtibos keltirgan Early Writingsdagi ayni o‘sha parchada birinchi farishtaning xabari Yahyo Cho‘mdiruvchining aynan o‘sha xususiyatlariga ega edi. Biz Yahyo Cho‘mdiruvchining xabarini rad etganlar Isoning ta‘limotlaridan foyda ko‘ra olmasliklari aytilgan parchani keltirgan edik. Keyingi bandda u shunday deydi: “Birinchi xabarni rad etganlar ikkinchisidan foyda ko‘ra olmadilar; samoviy muqaddasxonadagi eng muqaddas joyga imon orqali Iso bilan birga kirishga ularni tayyorlashi kerak bo‘lgan yarim tun faryodidan ham ular foyda ko‘rmadilar.” William Miller ham, Yahyo Cho‘mdiruvchi ham hukm asboblarini ifodalaydi.

Agar ularning hech biri paydo bo‘lmaganida, o‘zlariga tegishli avlodlar nurini rad etganlik uchun javobgar hisoblanmagan bo‘lur edi. Xudo o‘sha ikki xabarchidan Laodikiya gunohining plashini olib tashlash uchun foydalandi va shu tariqa, qabul qilinsinmi yoki rad etilsinmi, hukmda ular orasida bir payg‘ambar bo‘lganining ramzi sifatida ishlatiladigan bir xabarni taqdim etish orqali, ilgarigi tanlangan xalqning Laodikiya yalang‘ochligini namoyon qildi. 1840 yildan 1844 yilgacha bo‘lgan tarix Karmil tog‘ida Ilyosning qurbonligi ustiga olov tushgani bilan timsollangan edi. Haqiqiy payg‘ambar soxta payg‘amarlardan ajratib ko‘rsatilgan edi.

Biz 1844-yil 22-oktabrdan keyin davom etgan poklanish jarayonini bayon etishimiz lozim bo‘lgan nuqtaga yetib keldik. Opa Uayt shunday degan edi: 1844-yil 22-oktabrdan keyin “xalq hali o‘z Rabbisini kutib olishga tayyor emas edi. Ular uchun hali bajarilishi lozim bo‘lgan tayyorgarlik ishi bor edi. Ularga nur berilishi, ularning fikrlarini osmondagi Xudoning ma‘badiga yo‘naltirishi kerak edi; va ular imon bilan o‘zlarining Oliy Ruhoniysiga Uning u yerdagi xizmatida ergashar ekanlar, yangi vazifalar ochib berilar edi. Jamoatga yana bir ogohlantirish va ta‘lim xabari berilishi kerak edi.”

Adventizm Doniyor Muso “qasam” deb atagan Levilar yigirma oltidagi “yetti vaqt”ni rad etganida, hukmning ochilishi bilan bog‘liq haqiqatlarni anglash borasidagi dastlabki ishlaridan keyin ham poklanish jarayoni davom etganini tanib olish qobiliyatini yo‘qotdi.

Keyingi maqolada biz davom etayotgan poklanish jarayonini ko‘rib chiqamiz hamda 1840-yillarda Millerchi Adventizm qabul qilgan haqiqiy protestantizm shoxini Respublikachilik shoxi bilan uyg‘unlashtirishni boshlaymiz.